Р Е Ф Е Р А Т

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕНАЏМЕНТ ВО АГРАРОТ, ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр.1202-100/10 од 18 мај 2018 год. донесена на 158. седница на Наставно-научниот совет на Економски факултет, одржан на 17 мај 2018 год., определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите звања за наставно-научната област *менаџмент во аграрот* на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

- Проф. д-р Трајко Мицески, редовен професор на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип - претседател;
- Проф. д-р Драги Димитриевски, редовен професор на Факултет за земјоделски науки и храна при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, - член;
- Проф. д-р Трајан Дојчиновски, редовен професор на Факултет за биотехнички науки при Универзитет „Св. Климент Охридски“ во Битола – член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија” и „Коха” на 14 – 15 април 2018 год. и во предвидениот рок се пријави проф. д-р Еленица Софијанова, доктор на менаџмент науки.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му го поднесеме следниов

И З В Е Ш Т А Ј

Биографски податоци

Д-р Еленица Софијанова е родена на 19.7.1965 во Велес, Р. Македонија. Средно училиште завршува во Велес, во гимназијата „Кочо Рацин“. Потоа, во учебната 1985 година кандидатката дипломира на Педагошката академија „Св. Климент Охридски“ во Скопје, а во 1989 дипломира на Филозофскиот Факултет на група Педагогија при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во учебната 2005 година кандидатката магистрира во областа менаџмент на човечки ресурси со тема „Влијанието на менаџерот во управувањето со организациските конфликти“ на 25.2.2005 год. во Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ со средна оценка 9,57, а на 15.5.2007 година на истиот Институт со успех ја одбрани докторската дисертација од областа на менаџментот на тема „Менаџерските и социолошките аспекти на диверсификацијата во стиловите на менаџирање, детерминирани според начинот на разрешување на конфликтните ситуации“ и се стекна со академски степен доктор по менаџмент.

Од 24.12.1995 год. до 2009 год. кандидатката Еленица Софијанова се вработува во Основно училиште „Благој Кирков“ во Велес, како одделенски наставник.

Од 2009 год. се вработува на Земјоделски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип како доцент, има професионален ангажман по предметите: Развој на хумани ресурси, Менаџмент на интегрално производство, Агроменаџмент, Основи на економија, Економика во земјоделието, Маркетинг на грозје и вино во четири испитни центри дисперзирани во градовите Штип, Свети Николе, Кавадарци и Струмица.

Како интегриран универзитет, доцент Еленица Софијанова професионално е ангажирана и на Економски факултет предавајќи ги предметите Менаџмент на тотален квалитет, Деловна здравствена комуникација и Конфликт менаџмент на студенти од прв циклус студии.

Како доцент кандидатката д-р Еленица Софијанова е вклучена во втор циклус на студии на Земјоделски факултет, предавајќи ги предметите Основи на менаџмент (2+1+1), Маркетинг и промоција на грозје и вино (2+1+1), Земјоделска рурална политика (2+1+1).

Д-р Еленица Софијанова е автор на една рецензирана скрипта од областа на менаџментот при Универзитетот „Гоце Делчев" – Штип, две книги кои се користат како дополнителна литература по предметот Развој на хумани ресурси на Земјоделски факултет и предметот Конфликт менаџмент на Економскиот факултет, и тоа:

– Еленица Софијанова, Матлиевска Маргарита, Јованов Тамара, 2013 Деловна комуникација, Универзитет „Гоце Делчев" - Штип, Економски факултет. ISBN 978-608-4504-51-1
– Еленица Софијанова, 2010, Управувањена организациски конфликти, Универзитет „Гоце Делчев" – Штип, Земјоделски факултет, Одлука бр. 1802-130/16 од 23.8.2010 година, рецензија во Универзитетски билтен бр 48, октомври 2010 г.
– Еленица Софијанова, 2010, Неконтролирана конфликтност во организациското однесување, Универзитет „Гоце Делчев" – Штип, Земјоделски факултет, Одлука бр. 1802-130/16 од 23.8.2010 година, рецензија во Универзитетски билтен бр 48, октомври 2010 г.

Д-р Еленица Софијанова е рецензент (заедно со проф. д-рТрајко Мицески) на книгата „Бизнис комуникации-наука и практика" од авторот доц. д-р Елизабета Митрева, рецезент на книгата „Подобрување на квалитетот на образованието во услови на децентрализација" од авторот м-р Рефика Селмановиќ. Во изминатиов период меѓу двата избори е рецезент на избор на еден асистент (два пати) и еден наставник во звање доцент.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор:

1. *Вонреден професор од научната област во која се избира,* кандидатот Еленица Софијанова е доктор по менаџмент, со одбранета докторска дисертација на тема „Менаџерските и социолошките аспекти на диверсификацијата во стиловите на менаџирање, детерминирани според начинот на разрешување на конфликтните ситуации".

Избор во звање вонреден професор е со Одлука бр.1802-443/4 од 16.10.2013 година.

2. *Објавени најмалку шестнаучноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научниписанија или меѓународни научни публикации или три научни труда во научносписание со импакт фактор во последните пет години.*

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Публикација	Год. на излегување на списанието/ публикацијата
1	Dimovska, Violeta and **Sofijanova, Elenica** and Ilieva, Fidanka (2013)	*„Agro-biological characteristics of three Sauvignon blanc (Vitisvinifera L.) clones, growing in R. Macedonia, Plant studies„*	International scientific on-line journal "Science & Technologies", III (6). pp. 9-14. ISSN 1314-4111,Stara Zagora, Bugarijahttp://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6958	(од 2011)
2	**Sofijanova, Elenica** and Dimovska, Violeta and Catleska, Vesna and Spirovska, Maja (2013)	*„Commitment to quality in agribusiness„*	International Scientific on-line Journal "Science & Technologies", 3 (6). pp. 1-4. ISSN 1314-4111,Stara Zagora, Bugarijahttp://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6861	(од 2011)

3	**Sofijanova, Elenica** and Kuzelov, Aco and Fotov, Risto and Catleska, Vesna (2013)	*,,Implementing teamwork for quality in agribusiness,,*	International scientific on-line journal "Science & Technologies", 3 (6). pp. 1-4. ISSN 1314-4111, Stara Zagora, Bugarija, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6862	(од 2011)
4	**Sofijanova, Elenica** and Fotov, Risto and Kletnikoski, Petar (2012)	,,Quality function and the effective manager,,	Yearbook of Faculty of Agriculture, 2011, XI. pp. 7-15. ISSN 1409-987X, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/3818	(од 2010)
5	**Sofijanova, Elenica** and Zabijakin-Chatleska, Vesna (2013)	*,,High performance work practices and organizational performance: an analysis of the Macedonian food and beverage industry,,*	In: XI International Scientific Conference "Management and Engineering'13", 23-26 June 2013, Sozopol, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6959	(од 2002)
6	**Sofijanova, Elenica** and Zdravkovska, Milka and Kovacevska, Ivona (2013)	*,,Systemic thinking in a function of the dynamic complexity,,*	In: The 8th IRDO International Conference: Social Responsibility and Current Challenges, 07-09. 03.2013, Maribor, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/5845	(од 2005)
7	**Sofijanova, Elenica** and Zabijakin-Chatleska, Vesna (2013)	*,,Employee involvement and organizational performance: evidence from the manufacturing sector in Republic of Macedonia,,*	In: The International Scientific Conference "Business and Regional Development", 20-21 June 2013, Trakia University, Bulgaria, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/8225	(од 1995)
8	Dimovska, Violeta and Beleski, Klime and Boskov, Krum and Ivanova, Violeta and Serafimovska, Ana and Ilieva, Fidanka and **Sofijanova, Elenica** and Kletnikoski, Petar (2012)	*,,Compariosn of three Chardonnay clones (Vitis vinifera L.), growing in Skopje'vineyard region, R.Macedonia,,*	In: I International Symposium and XVII Scientific Conference of Agronomists of Republic of Srpska, 19-22 March, 2012, Trebinje, Bosnia and Herzegovina,	(од 1995)
9	**Sofijanova, Elenica** and Kletnikoski, Petar (2009)	*,,Creating Competition in Agro-Business Through Management of the Quality, Agrarniot sektor vo uslovite na finansova kriza,,*	Svishov, Bulgaria, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/837	(од 1976)

Има издаден универзитетско помагало, скрипта по предметот за кој се избира од соодветната научна област објавен во е-библиотека –**Софијанова Еленица,** Матлиевкса Маргарита, Марјанова Јованов Тамара (2013) Деловна комуникација. Универзитет „Гоце Делчев" - Штип, Економски факултет. ISBN 978-608-4504-51-1, како и две книги од областа на конфликт менаџментот:

Софијанова Еленица, *Неконтролирана конфликтност во организациското однесување*, BIGOSS, Skopje. ISBN 9989-44-125-1, Земјоделски факултет, Одлука бр. 1802-130/16 од 23.8.2010 година, рецензија во Универзитетски билтен бр 48, стр. 14-16 октомври 2010;

Софијанова Еленица, *Управување на организациски конфликти*, BIGOSS, Скопје, ISBN 9989-44-119-7, Земјоделски факултет, Одлука бр. 1802-130/16 од 23.8.2010 година, рецензија во Универзитетски билтен бр 48, стр.11-13 октомври 2010.

Учество во научноистражувачки проекти, односно значајни достигнување во примената на научноистражувачките резултати.

Наслов на проектот	*Период*	*Финансиран од*	*Улога во проектот (главен истражувач) или учесник)*
1. *TEMPUS Project Western Balkan Rural Extension Network through Curriculum Reform, JP – 158777 - 2009 WBREN 2009 -2012 година*	*2009-2012*	*ЕУ*	*Учесник*
2. *TEMPUS SATIS Project number 159143-HU-JPCR, 2009 - 2012* годнина	*2009-2012*	*ЕУ*	*Учесник*
3. *Модернизација во образовниот процес*	*2010*	*МОН*	Координатор и главен обучувач
4. *Современикреативнитехни киикомуникацискивештини*	*2012-2013*	*МОН*	Координатор и главен обучувач

– Придонес во оспособувањето на помлади наставници и соработници.
– Покажува способност за изведување на разни видови на високообразовна дејност.
– Позитивна оцена од самоевалуацијата.

Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Еленица Софијанова својата наставно-образовна дејност ја започнува во 2009 година, како вработена на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штипкога е избрана во наставно-научно звање доцент со Одлука на Наставно-научниот совет на Земјоделски факултет (бр. 1802-61/4 од 5.3.2009 год.) во наставно-научната област економика и менаџмент во аграрот, објавено во Универзитетски билтен бр.16 од 16.2.2009 година.

Започнува со изведување на настава на Земјоделски факултет, прв циклус студии, по предметите:

- Развој на хумани ресурси – 2009/2012,
- Менаџмент во интегрираното земјоделско производство – 2013/2014,
- Агроменаџмент – 2013/2018,
- Основи на економија – 2009/2012,
- Економика во земјоделството – 2012/2013 и
- Маркетинг на грозје и вино – 2011/2012год., во наставни центри во Штип, Свети Николе, Струмица и во Кавадарци.

Со добивање на менторство за втор циклус студии, д-р Софијанова изведува настава и на втор циклус по предметите: Основи на менаџмент, Маркетинг и промоција на грозје и вино и Земјоделска рурална политика на Земјоделски факултет.

На барање на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, од академската 2010/2011 година д-р Софијанова изведува настава на прв циклус студии по предметот TQM - Менаџмент на целосен квалитет во здравствениот сектор и Деловна здравствена комуникација, сè до 2013 год.

Откако со Одлука бр. 0503-113/9 од 1.10.2014 година кандидатката е распоредена во работно место универзитетски вонреден професор на Економскиот факултет, на катедрата

Менаџмент и претприемништво, при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, изведува настава на прв циклус по предметите: Менаџмент на човечки ресурси, Менаџмент, Менаџмент информациони системи, Менаџмент на промени, Проектен менаџмент во наставните центри за дисперзирани студии во Радовиш и во Кочани.

Со добивање на менторство за втор циклус студии, д-р Софијанова изведува настава и на втор циклус по предметите Менаџмент на човечки ресурси и Менаџмент на мал бизнис на Економски факултет.

Согласно со Решението за акредитација и започнување со трет циклус студии на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, проф. Софијанова има добиено и Решение за менторство за изведување на настава на програмата Деловна економија. На овие студии таа изведува настава по предметите Економика на претпријатија, Маркетинг (Одлука бр. 12 – 57/2-2 од 6.10.2014). Ментор е на тројца докторанди.

Со Одлука бр.03 – 15/226 од 29.10.2015 год. проф. Софијанова е ангажирана од страна на Воената академија „Генерал Михаило Апостолски“ - Скопје за трет циклс студии во учебната 2015/2016 год. по предметот Менаџмент на човечки ресурси.

За потребите на наставно-образовната дејност, кандидатката д-р Софијанова има издадено два рецензирани учебници (објавени на е-библиотека на УГД - Штип), една рецензирана скрипта (што е и еден од условите од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип“) и две книги кои се користат како дополнителна литература по предметот Развој на хумани ресурси (Менаџмент на човечки ресурси) на Земјоделски факултет и предметот Конфликт менаџмент на Економскиот факултет, и тоа:

Евалуација на објавените книги, учебници и учебни помагала на кандидатот проф.д-р Еленица Софијанова:

Еленица Софијанова, 2010, Управувањена организациски конфликти, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Земјоделски факултет, Одлука бр. 1802-130/16 од 23.8.2010 година, рецензија во Универзитетски билтен бр 48, октомври 2010 г. http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6951

Презентираниот труд разработува прашања кои се однесуваат на конфликтите како дел од животот и посебно нивното третирање од аспект на влијанието врз организациската ефективност, особено од аспект на меѓугрупните врски и нивното влијание врз организациските конфликти. Здрава организациска атмосфера рефлектира целосна хармонија во работните односи, но не само тоа, туку се постигнува лојалност и заедничка посветеност кон поставените цели на организацијата. Тоа всушност е „идеал за среќно семејство“, кое се гради преку практикување на тимско работење преку кое потенцијално пројавените организациски конфликти ќе се управуваат. Конфликтот како фактор кој може да внесе дисфункција во работењето на организацијата, претставува несогласување кое произлегува од менаџерите, вработените и организациските единици во процесот на одвивање на оперативните активности во организацијата. Конфликтот е комплексен феномен на човековата интеракција, потребно е ослободување од т.н. мрачни и застрашувачки асоцијации за да се создаде простор за нестереотипно, реално и логично размислување. Во потрага за решение на организациските конфликти потребно е да се анализираат изворите кои генерираат конфликт, односно причините кои поттикнуваат интерперсонален или интергрупен конфликт. Понатаму, претставени се научните методи за разрешување на пројавените организациски конфликти. Се разбира во интерес на постигнување на синергетски ефекти кои се возможни само во организациско функционирање на сите инволвирани страни треба да се подготвени на организациска комуникација која е основа на сите меѓучовечки односи како транссубјективна интимност и координација, зашто само на тој начин се остварливи поставените цели на организацијата.

Еленица Софијанова, 2010, Неконтролирана конфликтност во организациското однесување, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Земјоделски факултет, Одлука бр. 1802-130/16 од 23.8 2010 година, рецензија во Универзитетски билтен бр 48, октомври 2010 г.

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6950

„Неконтролирана конфликтност во организациското однесување”, авторката проф. Еленица Софијанова нѐ воведува во дефинирањето на конфликтот, како неогласување

помеѓу две или повеќе индивидуи или групи, во смисла дали тој е проблем или не е проблем. Таа полемизира и издвојува свој став наспроти ставот што менаџерите и теоретичарите за менаџмент традиционално го застапувале гледиштето дека конфликтот е проблем кој треба да се избегне. Проф. Еленица Софијанова, застапува став според кој конфликтот во последниве години и покрај тоа што може да се наметне како сериозен проблем, сепак има одредени видови конфликт кои можат да бидат корисни, од негативни може да се трансформираат во позитивни преку неколку фази: првата фаза го анализира појавениот конфликт како нефункционална појава, втората фаза го разгледува како природна појава, додека во следните две фази организацискиот конфликт се разгледува низ ситуацискиот модел. Објаснети се методите на стимулација на конфликтите, методите на редуцирање на конфликтите и методите на решавање на организациските конфликти. Направена е синтеза на овие методи практикувајќи го ситуацискиот модел за да се согледа приодот кон разрешување на конфликтите од страна на менаџерите и другите вработени. Од презентираните податоци од спроведените истражувања кои се претставени во овој научен труд, се доаѓа до заклучок дека до намалување на интергрупните конфликти се доаѓа само преку воведување на системи на наградување за вложениот труд, само на тој начин може да се прифати одлука од сите вработени во организацијата.

Sofijanova, Elenica and Matlievska, Margarita and Marjanova Jovanov, Tamara (2013) Деловна комуникација. Универзитет „Гоце Делчев" - Штип, Економски факултет. ISBN 978-608-4504-51-1, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6763

Оваа рецензирана скрипта наменета за студентите на Економскиот и Земјоделскиот факултет разработува прашања кои се однесуваат на комуникацијата која е активност во која има поделба на информации меѓу две или повеќе индивидуи или групи, за остварување на заемно разбирање. Во комуникацискиот процес се нудат решенија за совладување и менаџирање на организациските проблеми, како и идентификација и лоцирање на потенцијалните места кои можат да генерираат неефективна и неефикасна комуникација. Значи, комуникацијата е процес со кој информациите се разменувани и се разбрани од двајца или повеќе соговорници, со цел да мотивираат или да моделираат организациско однесување. Се користи отворена комуникација и активно слушање во стратегиските конверзации кои стануваат покорисни и лесно употребливи од страна на менаџерите и другите вработени.

Многу е важен и начинот како е разбрана пораката, па затоа се смета дека тоа е процес на пренесување и разбирање на пораките. Постои голема интеракција со опкружувањето од кое се согледуваат туѓите искуства кои будат емоции, разговори, идеи кои понатаму имаат големо значење и од кои се буди желба за нивно пренесување.

Значењето се формира со сите пет сетила во свеста на индивидуата од сѐ тоа што се гледа, што се слуша, допира, мириса, сите тие информации создаваат мислење, ставови кои го привлекуваат вниманието кое е селективно.

Не е возможно сѐ што е во опкружувањето да се забележи, затоа се селектира, има таканаречени филтри (ограниченост на способност да се забележи или почувствува секој стимуланс во средината) кои можат да бидат физички и психички. Податоците се филтрираат преку веќесоздадените верувања, вредности, моменталната физичка или психичка состојба на индивидуата.

Процесот на комуникација започнува со интраперсонална одлука за одредена порака која треба да биде пренесена, потоа таа порака се кодира и се испраќа преку претходно определен комуникациски канал. Кодирањето значи како идејата или информацијата да се трансформира во форма која ќе биде разбирлива за примачот. Начинот на кодирање зависи од тоа на кого се праќа пораката и која е целта на таа порака. Симболите или знаците кои се користат за кодирање на пораката понекогаш имаат двојно значење, па затоа е потребно да се направи внимателен избор за да не се создаде можност за недоразбирање.

Пораката е конкретен производ на тие знаци или симболи претставен преку: слики, текст, цртежи, различни гестови, а може да биде имплицитна или индиректна и екплицитна или директна.

Местата или средствата кои се избрани за да се „однесе“, пренесе пораката до примачот се викаат канали (или медиуми). Медиум е патот, начинот по кој се пренесува пораката, на пример, телефонски повик, писмо, белешка, лична комуникација на состанок, преку кој кодираната порака се пренесува до примачот. Кој канал ќе биде избран зависи од сложеноста на содржината која се пренесува, како и од способноста за прием на примачот (на пр. луѓе со оштетен вид не можат да примаат визуелни пораки).

Потоа, примачот ја прима пораката, исто така, со помош на своите сетила и ја декодира, а тоа значи се труди да го разбере значењето на симболите или знаците од кои е составена пораката.

Декодирањето е процес на реконструкција на идејата на испраќачот, доделување значење на симболите интерпретирајќи ја пораката како целина. Дали пораката е разбрана на начин на кој е испратена од примачот, со идентична содржина и значење се констатира преку повратната порака која, всушност, е одговор на пораката од испраќачот, но и знак за успешно реализирана комуникација. Ова е критична точка во процесот на комуникација. Доколку недостасува, нема сигурност дека пораката е примена од примачот на кој таа е пратена.

Во комуникацискиот процес има и: бучава, шумови, пречки, дистрактори, кои сметаат и ја попречуваат комуникацијата, кои можат да бидат физички и семантички. Физички пречки (физичка бучава) се оние ситуации во кои има „нешто“ што смета во текот на пренесување на пораката од испраќачот до примачот, од изворот до крајната дестинација (работа на машини, расипан микрофон, гласови од другите присутни, недобро отпечатен текст со бледи букви...). Семантичките пречки (семантичката бучава) претставуваат несоодветно разбирање помеѓу испраќачот и примачот иако пораката е разменета. Причини за ова можат да бидат: различни искуства, ставови, верувања, знаење, како и развиените индивидуални комуникациски вештини.

Sofijanova, Elenica (2017) Основите на деловното комуницирање, Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев” - Штип, Македонија. ISBN 978-608-244-416-1, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18236

Авторот на овој учебник, проф. Софијанова, истакнува дека комуникацијата е фундамент на социјалното однесување, трансмисија на пораки сфатени од индивидуите кои се вклучени во процесот на комуникација. Комуникацијата е процес насочен не само кон опкружувањето, туку е насочен и кон себеси, кон сопствената човекова внатрешност, а тоа се реализира преку читањето, пишувањето, размислувањето, заклучувањето. Сето ова го сочинува стилот на однесување, на овој начин се создаваат различни култури и цивилизации. Комуникација се остварува кога човекот зборува, кога разговара, кога мисли, кога слуша, кога пишува и кога чита, кога покажува одредена гестикулации со своето тело, со изразот на лицето.

Поголемиот дел од времето во кое се комуницира се употребува за примање на пораки од средината во која се наоѓа човекот. Притоа голема улога имаат човековите органи со кои се примаат надворешните дразби, а тоа се очите, ушите осетот за мирис и вкус и осетот за допир.

Деловната комуникација претставува разменување на пораки, размислувања, искуства, кои се кодираат во вид на пораки и се испраќаат до примачите во претпријатието. Многу е важен и начинот како е разбрана пораката, па затоа се смета дека тоа е процес на пренесување и на разбирање на пораките. Пораката е конкретен производ на тие знаци или симболи претставен преку слики, текст, цртежи, различни гестови, а може да биде имплицитна или индиректна и екплицитна или директна.

Местата или средствата кои се избрани за да се „однесе“, пренесе пораката до примачот се викаат канали (или медиуми). Медиум е патот, начинот по кој се пренесува пораката, на пример, телефонски повик, писмо, белешка, лична комуникација на состанок, преку кој кодираната порака се пренесува до примачот. Кој канал ќе биде избран зависи од сложеноста на содржината која се пренесува, како и од способноста за прием на примачот (на пр. луѓе со оштетен вид не можат да примаат визуелни порака). Содржината

на деловната комуникацијата е во директна врска со предметот на комуникацијата: дали се дава совет, дали се поставува прашање, дали се наредува, дали се информира... Има различни форми преку кои може да се комуницира вклучувајќи ја и гестикулацијата, пишувањето или вербалното усно обраќање. Содржината и формата заедно ја сочинуваат бизнис пораката која е испратена кон одредена дестинација, а тоа е друг вработен - примачот на таа порака. Голем број експерти во оваа област посочуваат на фактот дека во деловната комуникација голема е важноста на искажаните зборови, тонот со кој тие се искажуваат, како и испратените невербални сигнали низ облека, гестови и мимики.

Современата комуникација е побрза, почеста преку пренесување прецизни и јасни пораки на разбирлив јазик. Според проф. Тодор Кралев во вербалната комуникација (и во усната и во писмената) има вербален дел што подразбира корисен деловен разговор преку кој се споделуваат информации, се разјаснуваат појавените проблемски ситуации како последица од меѓусебните различности, како и разговори преку кои се дава помош во создадени критични ситуациии и заеднички се доаѓа до соодветно решение. Има и вокален дел, претставен преку почувствувана интонација на гласовните можности на соговорниците, како и визуелен дел кој го претставува говорот на телото, физичкиот изглед.

Sofijanova, Elenica (2018), Агроменаџмент, Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Македонија, ISBN 978-608-244-509-0, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20013

Авторот на овој учебник проф. Софијанова истакнува дека агроменаџмент значи најдобро можно искористување на сите расположливи ресурси: земјата, работната рака (трудот), капиталот и претприемништвото заради остварување на поставените цели. Агроменаџментот е практичен процес, а не само теоретски предмет, затоа што ресурсите се тие со кои треба да се менаџира. Актуелните проблеми на развиените економии во ерата на постпродуктивизмот, во основа, се врзуваат за пронаоѓање алтернативни методи на земјоделско производство. Системот на агробизнисот, применувајќи нови технологии, како акцелератор ги зголемува приносите по хектар и проблемот на недоволна понуда го трансферира во неопходно ограничување на растот на земјоделското производство. Истовремено, се поставува прашањето за адекватност на употреба на земјиштето – природен ресурс и објективен услов на земјоделското производство. Од друга страна, се испитуваат и влијанијата на интензификацијата на земјоделството врз животната средина. Оттука, се применуваат различни програми за повлекување на земјоделското земјиште од употреба или практикување на органско производство на храна преку програми кои промовираат добри практики. Се проценува дека ваквата промена во употребата на ресурсите во земјоделството ќе биде следена со драстично зголемување на цените на земјоделските производи. Тоа, повторно, во прв план ќе го исфрли заборавеното прашање за соодветната понуда на храна за светското население, чиј број постојано се зголемува и ќе активира нов импулс за движењето за пораст на продуктивизмот во аграрот како приоритетна цел на аграрната политика во иднина. Најшироко поставено, аграрната политика вклучува група на принципи кои се применуваат во рамката на специфични програми на владата, кои влијаат врз производството на храна, употребата на ресурсите во земјоделството, домашниот и меѓународниот пазар на храна, потрошувачката на храна и исхраната, прехранбената безбедност и врз условите во кои луѓето живеат во руралните средини. Аграрната политика не може да се гледа како изолиран процес. Таа не е само составен дел на поширока, рурална политика, туку се наоѓа и во постојана интеракција со надворешно-трговската политика, политиката на технолошки иновации, политиката на рамномерен регионален развој, политиката на заштита на животната средина и политиката на одржлив развој. Конципирањето на аграрната политика е двостепен процес. Прво се набљудува и одлучува „што треба да биде“. Во таа смисла, аграрната политика најчесто се дефинира како свесно насочена акција на владата, спроведена во прехранбениот сектор за оптимална употреба на ограничените ресурси, со цел остварување на производствени резултати кои се во согласност со општественото уверување за тоа „што би требало да биде“. Првиот сегмент на дефинирање на аграрната политика вообичаено е сместен

во рамките на политичкиот процес на одлучување. Притоа, секогаш треба да се има предвид дека сфаќањата на различните учесници во агросистемот за тоа „што треба да биде“ се различни, а со тоа се отежнуваат проблемите за носителите на политичките одлуки. На прв поглед, различните интереси на различните учесници во овој процес во праксата се решаваат со постигнат консензус за тоа „што би требало да биде“. Аграрната политика, очигледно, е насочена кон создавање на т.н. „идеален прехранбен систем“ кој треба да обезбеди реализација на микс на разновидни цели, согледани низ потребата за обезбедување: (1) адекватна храна за сите, (2) евтина храна, (3) достапна храна во текот на годината, (4) здравствено безбедна храна и (5) соодветен начин на живот за земјоделските производители. Другиот сегмент на дефинирање на аграрната политика се однесува на изборот на методи и пазарни инструменти за правилно дозирање на интервенцијата на владата, со цел реализирање на идентификуваните цели за ефикасно функционирање на националниот агро-прехранбен систем. На овој начин, основната задача на аграрната политика се сведува на избор на најсоодветни методи со кои ќе се овозможи адекватна понуда на храна (според количина, цена и квалитет) со задоволителен животен стандард на земјоделските производители. Општо земено, аграрната политика претставува програма за насочување на развојот на земјоделството во рамките на однапред одбраниот модел на општествено-економски развој на националната економија.

Научноистражувачка дејност

Научноистражувачката дејност на кандидатката д-р Еленица Софијанова може да се оцени преку активното учество и придонес во бројните научноистражувачки трудови издадени во меѓународни научни публикации, стручни (научно-популарни списанија), како и во зборници од научни конференции одржани во земјава и во странство.

Во продолжение следи листа на научноистражувачките трудови на кандидатката, класифицирани според припадноста во меѓународни научни публикации, зборници од конференции во земјава и во странство и стручни списанија, согласно со критериумите дефинирани во Законот за високо образование:

<u>**Трудови со оригинални научни резултати објавени во меѓународни научни списанија:**</u>

1. Davcev, Ljupco and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2018) Why Can’t We Make It? The Cardinal Business Sins of Domestic Companies in a Transitional Economy. Regional Studies on Economic Growth, Financial Economics and Management, 7. pp. 119-138. ISSN 2364-5067,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/19740

2. Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Saneva, Dusica (2017) Oxidative stability effect of basil, garlic and muscat blossom extracts on lipids and microbiology of minced meat. Comptes rendus de l’Académie bulgare des Sciences, 70 (9). pp. 1227-1236. ISSN 1310-1331,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18458

3. Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste (2017) Impact of integrated communication on entrepreneurial companies’ financial performance - A developing economy. Financial Environment and Business Development, 4. pp. 29-41. ISSN 2364-5067,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16717

4. Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste (2016) Entrepreneurial Competition Orientation and Profitability: The Case of a Developing Economy. Procedia - Social and Behavioral Sciences; SCImago Journal Rank (SJR): 0.156i, 207. pp. 652-661. ISSN 1877-0428,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/14403

5. Kuzelov, Aco and Ilieva, Verica and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Andronikov, Darko and Saneva, Dusica and Vasilev, Kostadin (2015) Antioxidative Wirkung von Gewürzextrakten. Journal Fleischwirtschaft (11). pp. 126-130,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/14467

6. Marjanova Jovanov, Tamara; **Sofijanova, Elenica**; Davcev, Ljupco; Temjanovski, Riste: (2015): Entrepreneurial Competition Orientation and Profitability: The Case of a Developing Economy. 11th International Strategic Management Conference 2015. Procedia - Social and Behavioral Sciences. Volume 207, 20 October 2015, Pages 652–661. 1877-0428 © 2015 The Authors. Published by Elsevier Ltd. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license
http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815052684

Dimovska, Violeta and Ilieva, Fidanka and Ivanova, Violeta and **Sofijanova, Elenica** and Naceva, Zaneta (2015) Characteristics of tempranillo grape variety (Vitis vinifera L.), grown in Tikveš's vineyard. Science & Technologies, 5 (6). pp. 195-199. ISSN 1314-4111, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13798

7. Davcev, Ljupco and Fotov, Risto and **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara (2014) E-commerce vs. e-banking - similarities and differences. International Journal "Knowledge", 7. pp. 143-148. ISSN 978-608-65653-7-4,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/11579

8. Davcev, Ljupco and Fotov, Risto and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2014) The impact of mobile technologies on e-banking. International Journal "Knowledge", 4 (5). pp. 256-261. ISSN 978-608-65653-8-1,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/11577

Davcev, Ljupco and Fotov, Risto and **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara (2014) Е-комерција наспроти е-банкарството – сличности и разлики. Journal of Process Management - New Technologies - Special Edition, 7. pp. 137-143. ISSN 2334-735X, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/12946

9. Sofijanova, Elenica and Marjanova Jovanov, Tamara and Davcev, Ljupco (2014) Basic professional education and permanent improvement – career development paths. Journal of Process Management – New Technologies, International - Special Edition, 4. pp. 97-100. ISSN 2334-7449,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/12944

10. Sofijanova, Elenica and Krsteski, Goran and Ilievski, Mite and Andronikov, Darko and Marjanova Jovanov, Tamara (2014) Job satisfaction (an employees) is general attitude toward the job. International scientific on-line journal "Science & Technologies", IV (7). pp. 11-14. ISSN 1314-4111,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/10769

11.Sofijanova, Elenica and Krsteski, Goran and Dimovska, Violeta and Fotov, Risto and Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Marjanova Jovanov, Tamara (2014) Planning strategies in negotiate conflict situations. International scientific on-line journal "Science & Technologies", IV (7). pp. 6-10. ISSN 1314-4111,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/10772

Трудови со оригинални научни резултати објавени во домашни научни списанија:

Sofijanova, Elenica and Andronikov, Darko and Ignjatova, Vesna (2017) Влијанието на ситуациски менаџерски стилови во организациското однесување. Yearbook, Faculty of Economics, Goce Delcev University - Stip, 12 (9). pp. 186-192. ISSN 1857- 7696, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18295

Serafimovikj, Gordana and Badarovski, Todor and Marjanova Jovanov, Tamara and Sofijanova, Elenica (2017) Expectations and brand experience: Millennials - the generation that can shape the future service quality of companies in a developing economy. Balkan Social Science Review, 10 (10). pp. 151-169. ISSN 1857- 8772, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18775

Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Saneva, Dusica and Naseva, Dijana (2016) The influence of the garlic extract on the chemical composition, microbiological status and the sensory characteristics of minced pork meat and the semi-durable sausage. Macedonian journal of animal science, 6 (1). pp. 41-46. ISSN 1857 -7709, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16357

Temjanovski, Riste and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco (2016) Technological Industrial Development Zone - (DTIDZ) and international business

hub: Macedonian experience. Journal of Economics, 1 (2). ISSN 1857-9973, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17094

1 Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and Naseva, Dijana and **Sofijanova, Elenica** (2015) Influence of the basil extracts and arillus myristicae on antioxidative changes in semidurable sausages. Macedonian Journal of Animal Science, 5 (1). pp. 31-34. ISSN 1857-7709
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13709

2 Andronikov, Darko and Kuzelov, Aco and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and Janevski, Aco and Mojsov, Kiro and **Sofijanova, Elenica** (2015) Content of nitrites and salt and chemical composition of some meat products. Macedonian Journal of Animal Science, 5 (1). pp. 35-41. ISSN 1857-7709
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13710

Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and **Sofijanova, Elenica** (2015) Antimicrobiological effect of extracts from spices during production of semidurable national sausages. Macedonian Journal of Animal Science, 5 (1). pp. 25-30. ISSN 1857 – 7709 http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13709

Ilievski, Mite and Spasova, Dragica and Mihajlov, Ljupco and Markova Ruzdik, Natalija and Ilieva, Verica and **Sofijanova, Elenica** (2015) Production and balance among of cereal plants in Republic of Macedonia. Yearbook - Faculty of Agriculture, 13 (1). pp. 129-138. ISSN 1857- 8608, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15477

Marjanova Jovanov, Tamara and Fotov, Risto and **Sofijanova, Elenica** (2014) Улогата на малите и средните претпријатија во националното стопанство. Yearbook, Faculty of Economics, Goce Delcev University - Stip, 6 (6). pp. 17-27. ISSN 1857- 7628, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/11348

3 Marjanova Jovanov, Tamara and Sofijanova, Elenica and Davcev, Ljupco and Gjoreski, Gjoko (2015) Анализа на степенот на ориентација кон потрошувачите во МСП во Р. Македонија. Marketing, 1 (2). pp. 49-56. ISSN 1857-9795,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13329

4 **Sofijanova, Elenica** and Dimovska, Violeta and Ilievski, Mite and Andronikov, Darko and Necev, Borce and Ristovska, Dafina (2015) Managing the achievement process through selfcontrol. International scientific on-line journal "Science & Technologies",
5 (7). pp. 1-5. ISSN 1314-4111

Marjanova Jovanov, Tamara and Fotov, Risto and **Sofijanova, Elenica** (2014) Улогата на малите и средните претпријатија во националното стопанство. Yearbook, Faculty of Economics, Goce Delcev University - Stip, 6 (6). pp. 17-27. ISSN 1857- 7628, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/11348

Sofijanova, Elenica and Marjanova Jovanov, Tamara and Andronikov, Darko and Janevski, Aco (2014) Анализа на комуникацискиот процес во домашните МСП. Yearbook, Faculty of Economics, Goce Delcev University - Stip, 6 (6). pp. 57-65. ISSN 1857- 7628, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/11350

<u>Трудови со оригинални научни резултати објавени во зборник на трудови од меѓународни научни конференции (во странство):</u>

5 **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara and Davcev, Ljupco (2016) Commitment and policy to quality. VI International scientific and practical conference: Managing the development of economic and regional systems: an Eurasian perspective, 1 (1). pp. 131-136, "Higher Business School" OmSPU (Omsk, Russia),"Goce Delcev" University (Stip, Macedonia)
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18682

6 Andronikov, Darko and Kuzelov, Aco and **Sofijanova, Elenica** and Taskov, Nako and Saneva, Dusica (2014) Učešće sadržaja proteina dobivenih od svinskih kožica u barenim svinskim kobasicama. In: XIX Savetovanje o biotehnologiji sa medjunarodnim ucescem, 07-08 March 2014, Cacak, Republika Srbija,
http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/9751

7 **Sofijanova, Elenica** (2014) Through the intellectual capital - knowledge, to the new value and social responsibility. In: 9th IRDO International Conference: Social responsibility and current challenges 2014: Health – personal and/or social responsibility?, 6-7 March 2014, Maribor, Slovenia,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6532

Sofijanova, Elenica and Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko (2014) Systematic planning is a basic requirement for effective quality management in meat industry. In: XIX Savetovanje o biotehnologiji sa medjunarodnim ucescem, 07-08 March 2014, Cacak, Republika Srbija,**http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/9753**

Sofijanova, Elenica and Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko (2014) Ocenjivanje performansi zaposlenih kao društvena odgovornost preduzeća. In: XIX Savetovanje o biotehnologiji sa medjunarodnim ucescem, 07-08 March 2014, Cacak, Republika Srbija,**http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/9754**

8 Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Saneva, Dusica and Kletnikoski, Petar and Naseva, Dijana (2014) Influence of the extract of basil on the oxidative changes, microbiological image and sensory properties in semi-durable sausages. In: Food Science, Engineering and Technologies, 24-25 Oct 2014, Plovdiv, Bulgaria,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/12104

9 Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Saneva, Dusica and Kletnikoski, Petar and Naseva, Dijana (2014) Influence of the extract of basil on the oxidative changes, microbiological image and sensory properties in semi-durable sausages. In: Food Science, Engineering and Technologies, 24-25 Oct 2014, Plovdiv, Bulgaria,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/12104

10 Andronikov, Darko and Kuzelov, Aco and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and Janevski, Aco and Mojsov, Kiro and **Sofijanova, Elenica (2015) The influence of the content of the brine on the growth rate and the loss of weight of some smoked pork products. In: XX Savetovanje o biotehnologiji, 13-14 March 2015, Čačak, Serb**ia,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13718

Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste (2015) Impact of integrated communication on entrepreneurial companies' finacial performance: a developing economy. In: 16th EBES Conference, May 2015, Istanbul, Turkey,**https://www.ebesweb.org/Conferences/Recent/16th-EB...**

11 **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara and Andronikov, Darko and Janevski, Aco and Davcev, Ljupco (2015) Managing change through management development process. XX Savetovanje o biotehnologiji, 1. pp. 479-485.

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/14405

Sofijanova, Elenica and Andronikov, Darko and Kostanov, Zoranco and Saveski, Dobre and Trajkovski, Dean (2016) Management as a process of interaction between employees, social environment and the nature of task – fiedler's contingency model. In: 21th International Symposium on Biotechnology, 11-12 March 2016, Čačak, Serbia,**http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15797**

12 Andronikov, Darko and Janevski, Aco and Mojsov, Kiro and Kuzelov, Aco and Sofijanova, Elenica and Taskov, Nako and Mitev, Klime (2016) Influence of sex on chemical composition of chicken meat and economic benefits. In: 21th International Symposium on Biotechnology, 11-12 March 2016, Čačak, Serbia,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15796

13 Sofijanova, Elenica and Andronikov, Darko and Kostanov, Zoranco and Krsteski, Goran and Noveski, Aco and Dimovska, Violeta (2016) Ego conditions and roles in organizational behavior. In: 21th International Symposium on Biotechnology, 11-12 March 2016, Čačak, Serbia,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15798

14 Davcev, Ljupco and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2016) The cardinal business sins of domestic companies in a transitional economy. In: 19th EBES Conference - Istanbul, May 26-28 2016, Istanbul, Turkey,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16147

15 **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara and Andronikov, Darko and Davcev, Ljupco and Janevski, Aco (2016) Diferentiation and integration in building of organizational structure. In: The teacher of the future - Ninth International Scientific Conference, 17-19 June 2016, Durres, Republic of Albania,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15969

16 **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara and Andronikov, Darko and Davcev, Ljupco and Janevski, Aco (2016) Management system of personality corelated with organizational behavior. In: The teacher of the future - Ninth International Scientific Conference, 17-19 June 2016, Durres, Republic of Albania,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15968

17 Andronikov, Darko and Mojsov, Kiro and Janevski, Aco and Kuzelov, Aco and **Sofijanova, Elenica** and Indzhelieva, Dijana (2017) Proximate composition, microbiological quality and sensory characteristics in different types of pates. In: Scientific Works of University of Food Technologies, 20-21 Oct 2017, Plovdiv, Bulgaria,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/19370

18 Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste and Mitev, Goran (2017) Make it happen: business steps for competitive market positioning of SMEs in developing economy. In: 22nd EBES Conference, 24-26 May 2017, Rome, Italy,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17863

Трудови со оригинални научни резултати објавени во зборник на трудови од меѓународни научни конференции (во земјава):

19 Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2014) Corporate mission statement and business performance: Through the prism of Macedonian companies. Balkan Social Science Review, 3. pp. 179-199. ISSN 1857- 8772,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/10539

20 **Sofijanova, Elenica** and Marjanova Jovanov, Tamara (2015) Конфликтно партнерство рефлектирано низ организациската зрелост на претпријатието. Yearbook, Faculty of Economics, Goce Delcev University - Stip, 7 (7). pp. 33-40. ISSN 1857- 7628

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13325

21 Davcev, Ljupco and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2017) Regional Studies on Economic Growth, Financial Economics and Management: Why Can't We Make It? The Cardinal Business Sins of Domestic Companies in a Transitional Economy. Regional Studies on Economic Growth, Financial Economics and Management, 7 (1). pp. 119-138. ISSN 2364-5067,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17771

22 **Sofijanova, Elenica** and Kimova, Gorgina (2017) Кодексот на етика во функција на безбедноста во работниот процес. In: Меѓународен дијалог Исток -Запад, 28-29 Apr 2017, Sveti Nikole, Macedonia,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18235

Sofijanova, Elenica and Kimova, Gorgina and Nakovska, Blagica (2017) Формулирање и имплементација на стратегија како еден од чекорите во менаџерската функција - планирање. In: Меѓународен дијалог Исток -Запад, 28-29 Apr 2017, Sveti Nikole, Macedonia, http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18235

Евалуација на трудовите во авторство или коавторство на д-р Еленица Софијанова:

Евалуација на трудот бр.1 (ред.бр. 59)

1. Davcev, Ljupco and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2018) Why Can't We Make It? The Cardinal Business Sins of Domestic Companies in a Transitional Economy. Regional Studies on Economic Growth, Financial Economics and Management, 7. pp. 119-138. ISSN 2364-5067,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/19740

Анализата направена во овој оригинален научен труд е фокусирана на деловните практики на компаниите во транзицијаекономија (Република Македонија), вклучувајќи и различни начини на финансирање во рана фаза наразвој, алтернативни начини на финансирање, почетни инвестиции, финансирање на работен капитал, истражување на пазарот; пазарна ориентација; имплементација на елементи на маркетинг стратегија.

Трудот развива две општи хипотези: проактивен пристап на пазарот кој е значителнокорисен за финансиското работење на компаниите и претставување на соодветни начини на финансирање кои се клучни за опстанокот и растот на компаниите.

Анализата се спроведува преку IBM SPSS19. Добиените резултати покажуваат дека овие компании имаат многу ограничувања во анализираните активности: недостаток на користење на различни начини на финансирање; несоодветна употреба на финансирање на обртни средства; неписменост во врска со управувањето со финансиите и инвестициите; истражување и повремена имплементација на пазарот; средно ниво на пазарна ориентација; недостатоци во неколку елементи на маркетинготстратегија. Анализата открива поврзаност на потрошувачките истражувања, повисоко ниво на пазарот, ориентација и имплементација на одредени елементи на маркетинг стратегија со профитабилност. Овој труд нуди функционални и социјални импликации: елиминација на перцепираните слабости, со што се создава можност за понатамошен раст и развој. Резултатите исто така можат да обезбедат база и поддршка за истражувања во други транзициони економии.

Евалуација на трудот бр.2 (ред.бр. 57)

2. Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Saneva, Dusica (2017) Oxidative stability effect of basil, garlic and muscat blossom extracts on lipids and microbiology of minced meat. Comptes rendus de l'Académie bulgare des Sciences, 70 (9). pp. 1227-1236. ISSN 1310-1331 **, IF 0,251**

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18458

Овој труд со своите оригинални резултати презентира економски ефекти и профит од различни видови на месни производи, како и резултати од маснокиселинскиот и микробиолошкиот состав, антиоксидативната активност на три различни екстракти и нивниот ефект на 1, 3 и 5 ден од складирањето на свинско мелено месо на Т од -1°С.

Добиени се веродостојни податоци преку анкетни прашалници во 40 продавници со месни производи на МИК - Свети Николе. Преку нив се согледуваат економските ефекти кои ги задоволуваат потребите и барањата на потрошувачите за овие месни производи (мелено месо). На меленото месо на кое е додаден 0.3 g/kg екстракт од лук во споредба со групите на кои е додаден екстракт од босилек имале подобар микробиолошки статус и пониски оксидативни промени. Заситените масни киселини во сите тестирани групи мелено месо се движат од 38.011% до 43.009%, полинезаситените масни киселини од 7.375% до 14.775% и мононезаситени масни киселини од 46.589% до 50.054% од вкупниот износ на масни киселини. Во однос на мирисот како сензорна карактеристика група IV (на кој беше применет 0.3 g/kg екстрактен босилек) резултатот беше малку подобар во однос на група IV (на кој беше нанесен екстракт од лук од 0.3 g/kg).

Евалуација на трудот бр.3 (ред.бр. 56)

3. Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste (2017) Impact of integrated communication on entrepreneurial companies' financial performance - A developing economy. Financial Environment and Business Development, 4. pp. 29-41. ISSN 2364-5067, PublisherSPRINGER INTERNATIONAL PUBLISHING AG, GEWERBESTRASSE 11, CHAM, CH-6330,SWITZERLAND

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16717

Овој оригинален научен труд кој беше презентиран на 16th EBES Conference, May 2015, Istanbul, Turkey, е издвоен од останатите трудови и публикуван од страна на Springer International Publishing AG, Gewerbestrasse 11, Cham, CH-6330,SWITZERLAND

Претприемачките компании како основа за економски раст треба да бидат свесни за факторите на влијание за нивниот финансиски успех, за да можат да постигнат соодветна распределба на ограничените ресурси. Овој научен труд претставува состојба на уметноста во процесите на комуникација на претприемничките компании во рамките нановата економија и влијанието на интегрираните комуникации врз профитабилноста.

Истражувањето е дел од проект „Зајакнување на деловниот капацитет на жените претприемачи во Република Македонија, како земја во развој”.

Се тргнува од хипотезата дека употребата на интегрирана комуникација доведува до зголемување на профитабилноста. Методот на квантитативно и квалитативно истражување се користи преку прашалници и лични интервјуа со менаџери во прехранбената индустрија. Податоците се обработуваат со IBM SPSS19. Заклучоците се засноваат на дескриптивна и дедуктивна статистика.

Резултатите покажуваат дека компаниите, без оглед на големината, потребно е да дадат приоритет на економската пропаганда и промоцијата на продажбата; тие најчесто ги користат масовните медиуми, главно телевизија - комбинација на неколку елементи од промотивната мешавина, односно, интегрираните комуникации влијаат врз профитабилноста; и комбинацијата на медиуми за промоција има влијание врз профитабилност.

Заклучокот сугерира дека спроведувањето на интегрираната комуникација резултира со позитивни резултати и дава ефект врз финансиското работење, ги зголемува шансите за инвестирање во понатамошниот развој на компаниите.

Евалуација на трудот бр.4 (ред.бр. 52)

4 Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste (2016) Entrepreneurial Competition Orientation and Profitability: The Case of a Developing Economy. Procedia - Social and Behavioral Sciences; SCImago Journal Rank **(SJR): 0.156i,** 207. pp. 652-661. ISSN 1877-0428,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/14403

Главната цел на овој труд е да се потврди значењето на спроведувањето на конкурентската ориентација (CO) како дел од пазарна ориентација за финансиските перформанси на претприемничките мали и средни претпријатија во економијата во развој.

Целите се:

1. Да се измери нивото на секоја од променливите на скалата (CO 1: Менаџментот постојано ги анализира силните страни и слабостите на конкурентите; CO2: Ние редовно ги користиме информациите за нашите конкуренти во креирањето на стратегија; CO 3: Кога конкурент започна кампања кон нашата позиција на пазарот, веднаш преземаме мерки; CO 4: Ние посочуваме кон клиенти каде што имаме или можеме да развиеме конкурентска предност; CO 5: Ние ја креираме нашата стратегија врз основа на детална и ефективна анализа на конкурентите);

2. Да се одреди просечното ниво на CO во претприемничките мали и средни претпријатија;

3. Да се докаже ефектот на CO врз профитабилноста. Методологијата вклучуваше и квантитативни и квалитативни методи, а истражувањето беше направено во претприемничките компании од индустријата за производство на храна. Ова истражување е дел од тековниот проект насловен „Зајакнување на деловниот капацитет на жените претприемачи во Република Македонија, како земја во развој”.

Примарните податоци беа извлечени од прашалници и полуструктурирани follow-up интервјуа. Секундарните податоци беа собрани од книги, списанија и академски статии. Податоците беа анализирани со IBM SPSS19.

Заклучоците се дадени врз основа на описни и дедуктивни статистики. Резултатите покажуваат дека компаниите од различни големини демонстрираат различно ниво на имплементација на CO, т.е. средни претпријатија имплементираат повисоки нивоа на секоја анализирана варијабла на CO, отколку малите компании. Резултатите, исто така, ги потврдуваат значајните односи меѓу пет димензии на CO, како и нивниот однос со профитабилноста на анализираните компании. Исто така, беше откриено и директно влијание на нивото на имплементација на CO врз профитабилноста на претпријатијата. Главното ограничување на оваа студија е тоа што анализира една индустрија во одреден временски период и (мала) големина на примерокот. Сепак, трудот има неколку практични импликации: докажува дека за да се постигне повисока финансиска перформанса, малите и средните претпријатија мора да усвојат и да имплементираат повисоко ниво на конкурентска ориентација, како дел од процесот на пазарна ориентација.

Исто така, мерливоста на овој дел од пазарна ориентација врз основа на скалите на МКТОР и МАРКОР овозможува достапна вредна алатка за контрола на нејзината имплементација. Вредноста на овој научен труд произлегува од потврдувањето на значењето на односот помеѓу СО и профитабилноста, во различен бизнис сектор и со поинаков предмет на истражување од оние анализирани дотогаш од литературата.

Евалуација на трудот бр.5 (ред.бр. 47)

1. Kuzelov, Aco and Ilieva, Verica and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Andronikov, Darko and Saneva, Dusica and Vasilev, Kostadin (2015) Antioxidative Wirkung von Gewürzextrakten. Journal Fleischwirtschaft (11). pp. 126-130, **Impact factor 0.077 Thomson Reuters**

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/14467

Во овој трудот со реден број 5 се презентирани оригинални добиени резултати од два аспекти, економски (економска исплатливост на колбасите) и месниот состав на истите. Имено, дадени се резултатите од антиоксидативниот ефект на босилок, лук и мускатен цвет врз мастите во полутрајниот народен колбас. Извршено е испитување на пероксидниот број киселинскиот степен и масно-киселинскиот состав кај колбасите во кој се додавани екстракт од босилок, лук и мускатен цвет во концентрација од 0,1, 0,2 и 0,3 g/kg. Направена е и компаративна анализа за економската исплатливост на овие производи преку анкетен прашалник во 47 продавници во кој се среќаваат сите овие видови на колбаси. Примероците со додаток на 0,3 g/kg екстракт од лук покажаа подобри резултати во процесот на инхибиција на липидната оксидација на мастите присутни во колбасот во споредба со примероците во кој се додавани екстракти од босилок и мускатен цвет.

Евалуација на трудот бр.6 (ред.бр. 52)

2. Marjanova Jovanov, Tamara; Sofijanova, Elenica; Davcev, Ljupco; Temjanovski, Riste: (2015): Entrepreneurial Competition Orientation and Profitability: The Case of a Developing Economy. 11th International Strategic Management Conference 2015. Procedia - Social and Behavioral Sciences. Volume 207, 20 October 2015, Pages 652–661. 1877-0428 © 2015 The Authors. Published by Elsevier Ltd. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815052684

Овој оригинален научен труд беше издвоен од другите останати на 11-тата Интернационална конференција за стратегиски менаџмент и беше публикуван од страна на Elsevier Ltd. Главната цел на овој труд е да се потврди значењето на спроведувањето на конкурентската ориентација (СО) како дел од пазарна ориентација за финансиските перформанси на претприемничките мали и средни претпријатија во економијата во развој.

Примарните податоци беа извлечени од прашалници и полуструктурирани follow-up интервјуа. Секундарните податоци беа собрани од книги, списанија и академски статии. Податоците беа анализирани со IBM SPSS19.

Заклучоците се дадени врз основа на описни и дедуктивни статистики. Резултатите покажуваат дека компаниите од различни големини демонстрираат различно ниво на имплементација на СО, т.е. средни претпријатија имплементираат повисоки нивоа на секоја анализирана варијабла на СО, отколку малите компании. Резултатите, исто така, ги потврдуваат значајните односи меѓу пет димензии на СО, како и нивниот однос со профитабилноста на анализираните компании.

Исто така, беше откриено и директно влијание на нивото на имплементација на СО врз профитабилноста на претпријатијата. Главното ограничување на оваа студија е тоа што анализира една индустрија во одреден временски период и (мала) големина на примерокот. Сепак, трудот има неколку практични импликации: докажува дека за да се постигне повисока финансиска перформанса, малите и средните претпријатија мора да усвојат и да имплементираат повисоко ниво на конкурентска ориентација, како дел од процесот на пазарна ориентација.

Исто така, мерливоста на овој дел од пазарна ориентација врз основа на скалите на МКТОР и МАРКОР овозможува достапна вредна алатка за контрола на нејзината имплементација. Вредноста на овој научен труд произлегува од потврдувањето на значењето на односот помеѓу СО и профитабилноста, во различен бизнис сектор и со поинаков предмет на истражување од оние анализирани дотогаш од литературата.

Евалуација на трудот бр.7 (ред.бр. 55)

3. Serafimovikj, Gordana and Badarovski, Todor and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2017) Expectations and brand experience: Millennials - the generation that can shape the future service quality of companies in a developing economy. Balkan Social Science Review, 10 (10). pp. 151-169. ISSN 1857- 8772, The journal is indexed in EBSCO, CEEOL

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18775

Главната цел на овој оригинален научен труд е да се добие подобро разбирање од очекувањата на помладата популација на потрошувачи и да се истражи врската помеѓу нивното задоволство и неговото влијание врз брендот. Во овој труд се користи моделот на SERVQUAL за мерење на услугата квалитет меѓу потрошувачите со цел да ги разберат нивните потреби и однесување во повеќе од една специфична генерациска група. Целта наистражувањето е да ги испитува очекувањата на клиентите за квалитетот на услугата, добиените податоци компаративно се споредуваат со перцепциите на услугата обезбедени од одреден претприемачки автомобил марка во Македонија.

Примарниот фокус на трудот е да се опише како младата генерација, со нивните специфични карактеристики на задоволство и очекувања може да го обликуваат идниот квалитет на услугите на претприемничките бизниси воавтомобилската индустрија.

Студијата покажа дека повеќето од клиенти (во однос на генерациите) се многу задоволни и лојални на компанијата. Резултатите ќе бидат дефинитивно корисни во повеќе автомобилски компании, но со цел да се зголеми и остане конкурентната предност на пазарот. За да се случи тоа, потребно е во континуитет да се менаџира со потребите и желбите на денешните млади купувачи кои имаат малку поинакви очекувања.

Тие сакаат дада бидат поврзани со брендот, тие очекуваат неумолив квалитет на услугите, тие имаат платформи за интернет и социјални медиуми во нивнитеочекувања. Ова значи дека со цел да се задржи оваа популација на потрошувачи, компаниите треба да имаат предвид дека оваа генерација има поинаков начин на размислување и тие се подготвени да ја променат играта во начинот на кој компаниите прават бизнис.

Евалуација на трудот бр.8 (ред.бр. 54)

4. Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and **Sofijanova, Elenica** and Saneva, Dusica and Naseva, Dijana (2016) The influence of the garlic extract on the chemical composition, microbiological status and the sensory characteristics of minced pork meat and the semi-durable sausage. Macedonian journal of animal science, 6 (1). pp. 41-46. ISSN 1857 -7709, Indexed in: CAB Abstracts, Global Health, EBSCO

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16357

Во трудот со реден број 8 се дадени резултатите од испитувањата на влијанието на екстракт од лук врз хемискиот состав, микробиолошкиот статус и сензорите особини на мелено свинско месо и полутраен колбас и економските бенефити кои се согледуваат преку компаративна анализа на добиените податоци за производите.

За таа цел беа подготвени по четири групи за испитување на мелeното месо и колбасот, и тоа: група 1 – без додаток на екстракт од лук, група 2 – со додаток на 0,1 g/kg екстракт, група 3 – со додаток на 0,2 g/kg екстракт и група 4 – со додаток на 0,3 g/kg екстракт. Од секоја група по случаен избор беа земени по девет примероци кои беа испитувани. Во ниту една од испитуваните групи на мелено месо и полутраен колбас не беше утврдено присуството на Clostridia, Escherichia coli, Salmonela и Listeria monocytogenes. Беше утврдено само присуството на вкупен број бактерии, претежно бацили. Најголем вкупен број бактерии беше утврден кај контролните групи, а најмал кај групите со додаток на 0,3 g/kg екстракт од лук. Најниски сензорни оценки добија контролните групи на мелено месо и полутрајниот колбас, а највисоки примероците од групите со додаток на 0,3 g/kg екстракт.

Евалуација на трудот бр.9 (ред.бр. 46)

5. Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and Naseva, Dijana and **Sofijanova, Elenica** (2015) Influence of the basil extracts and arillus myristicae on antioxidative changes in semidurable sausages. Macedonian Journal of Animal Science, 5 (1). pp. 31-34. ISSN 1857-7709, Indexed in: CAB Abstracts, Global Health, EBSCO

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13709

Во овој труд авторите презентираат резултати од испитувањата кои се во насока на откривање на економски параметри и микробиолошки својства на антиоксидативното дејство на екстракти од босилок и од мускатен цвет, преку испитување на параметрите киселински степен и пероксиден број, врз мастите на народен колбас и нивното влијание на изборот на потрошувачите за остварување на економски профит. По производството колбасот е вакуумиран и чуван на температура од +4 °C. Киселинскиот степен и пероксидниот број се испитувани 1, 10, 20, 30, 40 и 50 дена по производството. Резултатите покажуваат дека најдобро анти-оксидативно дејство имало кај пробата со додаток на 0,3 g/kg екстракт од босилок.

Евалуација на трудот бр.10 (ред.бр. 19)

6. Andronikov, Darko and Kuzelov, Aco and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and Janevski, Aco and Mojsov, Kiro and **Sofijanova, Elenica** (2015) Content of nitrites and salt and chemical composition of some meat products. Macedonian Journal of Animal Science, 5 (1). pp. 35-41. ISSN 1857-7709, Indexed in: CAB Abstracts, Global Health, EBSCO

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13710

Во овој труд се испитувани содржината на нитрити и сол и хемискиот состав на обликувани парчиња на месо од врат, плешка, каре и свежа сланина (панцета) и разбирање на однесувањето на потрошувачите на пазарот при изборот на соодветен производ од месо.

Направена е и економска анализа која ги опфаќа компаративните својства на различни видови на месо со барањата на самите потрошувачи. Најголем раст на инјектирање се наоѓа во свинско каре (20,8%), а најмалку во панцетата (6,46%). Најниско губење на тежината по термичка обработка се наоѓа во панцета (0,77%), додека најголемо губење на тежината има вратот (8%). Содржината на сол во готовите производи од месо се движи од 1,65 и 2,38%, додека содржината на нитрити кои се движат од 14 и 22 (mg/kg). По инјектирање и термички третман, содржината на вода и масти се намалила, додека содржината на протеини се зголемила во готовиот производ: врат, плешка и каре. Во готовите производи не е пронајдено бактерии од следниве видови: Clostridium, Staphylococus, Proteus, Escherichia. Вкупниот број на бактерии (Bacillus) покажа намалување по термичката обработка во сите четири категории на месо.

Евалуација на трудот бр.11 (ред.бр. 20)

7. Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and Taskov, Nako and Saneva, Dusica and **Sofijanova, Elenica** (2015) Antimicrobiological effect of extracts from spices during production of semidurable national sausages. Macedonian Journal of Animal Science, 5 (1). pp. 25-30. ISSN 1857 – 7709, Indexed in: CAB Abstracts, Global Health, EBSCO

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13709

Во овој труд авторите ги презентираат резултатите од испитувањата на влијанието на различни концентрации на екстракти од босилок и лук во концентрации од 0,1, 0,2 и 0,3 g/kg смеса врз микробиолошката слика на полутраен грубо иситнет барен народен колбас и неговите економски бенефити. За таа цел се приготвени по четири проби од кои едната е контролна, без додаток на екстракт, а другите се со додаток на 0,1, 0,2 и 0,3 g екстракт од босилок и екстракт од лук на кг смеса. Испитувано е присуството на: Proteus, E. coli, Clostridia, Salmonella, Listeria monocitogenes и вкупен број бактерии. Добиените резултати укажуваат дека кај сите испитувани колбаси со додаток на екстракт од босилок и лук од почетокот до крајот на испитувањето не е утврдено присуството на горенаведените бактерии, утврден е само вкупен број на бактерии – бацили.

За време на чувањето на колбасите бројот на бактериите кај контролните проби бил поголем во споредба со опитните проби. Кај пробата со додаток на 0,3 g/kg екстракт од лук на кг смеса било утврдено присуство на најмал број на бактерии во споредба со екстрактот од босилок. Подобар вкус и мирис имале пробите со додаток на 0,3 g/kg екстракт од босилок во споредба со другите испитувани проби.

Евалуација на трудот бр.12 (ред.бр. 23)

8. Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Gjoreski, Gjoko (2015) Анализа на степенот на ориентација кон потрошувачите во МСП во Р. Македонија. Marketing, 1 (2). pp. 49-56. ISSN 1857-9795,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13329

Степенот на ориентација кон потрошувачите е клучен показател за менаџерските активности поврзани со анализа на потрошувачите, испитувано во рамки на домашните мали и средни претпријатија (МСП). Овие активности пак, се нераздвоен дел од процесот на градење на пазарна ориентација која од друга страна е поврзана со и ја условува конкурентноста на пазарот. Основна цел во трудот е преку анализата на степенот на ориентација кон потрошувачите да се добие јасна претстава за тековната состојба во домашните МСП во однос на анализа на потрошувачите, со што ќе се создаде основа за воочување на недостатоци, како и за предлог измени и подобрувања на состојбите.

Анализата е извршена со примена на квантитативни (структуриран прашалник) и квалитативни (лично интервју) методи, а податоците се добиени од секундарни (претходни публикации, научни трудови, литература) и примарни извори (менаџерите на претпријатијата). Заклучоците се донесени врз база на дескриптивна и дедуктивна статистика. Резултатите посочуваат дека: просечните вредности на ориентација кон потрошувачите на домашните МСП се на средно ниво, а пронајдена е и врска помеѓу подобрите финансиски резултати и повисокиот степен на ориентација кон потрошувачите. Според тоа, во трудот се предложени корекции во тековните практики на претпријатијата, со кои ќе се зголеми нивото, т.е. степенот на ориентација кон потрошувачите.

Евалуација на трудот бр.13 (ред.бр. 81)

9. Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste (2015) Impact of integrated communication on entrepreneurial companies' finacial performance: a developing economy. In: 16th EBES Conference, May 2015, Istanbul, Turkey,

https://www.ebesweb.org/Conferences/Recent/16th-EB

Целите на овој труд се да ја претстават сегашната ситуација, односно состојбата на уметноста во комуникациските процеси на претприемничките компании кои работат во една нова економија, како и односот и влијанието на интегрираните комуникации врз финансискиот успех, особено профитабилноста.

Истражувањето е дел од тековниот проект насловен „Зајакнување на деловниот капацитет на жените претприемачи во Република Македонија, како земја во развој".

Трудот ја декларира почетната хипотеза дека интегрираните комуникации доведуваат до зголемување на профитабилноста, што може да биде основа за понатамошен развој и успех на компанијата. Се користи методот на истражување, со паралелна примена на квантитативни и квалитативни методи. Истражувањето се спроведува преку техниката на прашалници и лични интервјуа со менаџери на претприемачки компании од прехранбената индустрија. Податоците се обработуваат со IBM SPSS19 и, заклучоците се прават врз основа на описни и дедуктивни статистики.

Резултатите покажуваат дека компаниите во рамките на анализираната нова економија, без оглед на нивната големина, им даваат приоритет на економската пропаганда и промоцијата на продажбата како начин на промоција, а најчесто користат нелични, масовни медиуми, главно национална телевизија. Од друга страна, беше откриено дека најголемо влијание врз профитабилноста доаѓа од комбинација на неколку елементи од промотивниот микс, односно интегрирани комуникации. Исто така, беше потврдено дека ефектите врз профитабилноста се подобри кога се користи комбинација на медиуми за промоција, наместо само една или две од нив. Истражувањето го потврди директното влијание на интегрираните комуникации врз профитабилноста на компаниите. Заклучокот укажува на тоа дека претприемничките компании треба да спроведуваат интегрирани комуникации во однос на нивните потрошувачи и други засегнати страни, поради позитивниот ефект врз финансиското работење и зголемувањето на шансите за инвестирање во понатамошниот развој. Заклучокот дава препораки за надминување на утврдените недостатоци, како и индикации за идно истражување.

Евалуација на трудот бр.14 (ред.бр. 85)

10. Davcev, Ljupco and Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** (2016) The cardinal business sins of domestic companies in a transitional economy. In: 19th EBES Conference - Istanbul, May 26-28 2016, Istanbul, Turkey,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16147

Оваа анализа е фокусирана на деловните практики на компаниите во транзиционата економија (Република Македонија), вклучувајќи: различни начини на финансирање во рана фаза на развој, алтернативни начини на финансирање, почетни инвестиции, финансирање на работен капитал, истражување на пазарот; пазарна ориентација; имплементација на елементи на маркетинг стратегија. Трудот анализира две општи хипотези: проактивен пристап на пазарот е значително корисен за финансиските перформанси на компаниите и соодветните начини на финансирање се клучни за опстанок и раст. Анализата беше направена со IBM SPSS19.

Резултатите покажуваат дека овие компании имаат многу ограничувања во анализираните активности: недостаток на користење на различни начини на финансирање; несоодветна употреба на финансирање на обртни средства; неписменост во врска со управувањето со финансиите и инвестициите; повремена имплементација на истражување на пазарот; средно ниво на пазарна ориентација; недостатоци во неколку елементи на маркетинг стратегијата.

Анализата открива поврзаност на потрошувачките истражувања, повисоко ниво на пазарна ориентација и имплементација на одредени елементи на маркетинг стратегијата со профитабилност. Овој труд нуди некои функционални и социјални импликации: елиминација на перцепираните слабости, со што се создава можност за понатамошен раст и развој. Резултатите исто така можат да обезбедат база и поддршка за истражување во други економии во транзиција.

Евалуација на трудот бр.15 (ред.бр.87)

11. Sofijanova, Elenica and Marjanova Jovanov, Tamara and Andronikov, Darko and Davcev, Ljupco and Janevski, Aco (2016) Management system of personality corelated with organizational behavior. In: The teacher of the future - Ninth International Scientific Conference, 17-19 June 2016, Durres, Republic of Albania,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15968

Во овој труд се елаборира за менаџерските системи во кои организацијата е синтеза на меѓусебно поврзани активности, составени од поединци - вработени. Тие, вработените како членови на работна организација треба да настојуваат да воспостават баланс помеѓу личните потреби и желби од една страна и оние потреби на организацијата од друга страна. Понекогаш оваа рамнотежа лесно се остварува, но понекогаш тоа е невозможно. Денес во овие турбулентни општествени промени паѓаат во хаос од спротивната насока, личен, индивидуален и организациски. Потребно е да се модифицираат основните потреби во системот на поединецот да продолжат, што ќе резултира со отворено организациско однесување. Ова однесување претставува збир на лични цели, компетенции, верувања и вредности. Најдобар индикатор за идното однесување е претходно однесување на личноста. Тоа е клучна врска која ги поврзува очекувањата на личноста со своите постапки во одредени ситуации. Очекувањата се основни за да започне некоја акција, компетентност која ги вклучува знаењата и вештините води до супериорни перформанси. Системот на личноста составен од потсистеми генерира синергија преку самоконцепт во кој промените во било кој потсистем влијаат врз другите.

Евалуација на трудот бр 16 (ред. бр. 88)

12. Andronikov, Darko and Mojsov, Kiro and Janevski, Aco and Kuzelov, Aco and **Sofijanova, Elenica** and Indzhelieva, Dijana (2017) Proximate composition, microbiological quality and sensory characteristics in different types of pates. In: Scientific Works of University of Food Technologies, 64th Scientific Conference with International Participation, “Food Science, Engineering and Technology - 2017”20-21 Oct 2017, Plovdiv, Bulgaria,

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/19370

Овој научен труд произлезе од фактот дека тука во Република Македонија речиси и да нема истражување на квантитативни и квалитативни карактеристики на различни видови на паштети, како и задоволување на барањата на потрошувачите на пазарот за овој вид на производ.

Целта на нашето истражување беше да се испитаат хемиски и микробиолошки состав и сензорни особини на различни видови паштети произведена во Р. Македонија, како и економскиот профит од овој вид на производ.

Тестот користи три групи од пет тест примероци на свински и говедски паштети и паштети со зеленчук и одделно се мерат по термичка обработка. Резултатите од хемискиот состав ја покажаа содржината на протеини, масти и минерали кои се најмали во паштетата од свињи.

Во готови производи не се пронајдени бактерии на следниве видови: клостридиум, стафилококус, протеус, ешерихија. Најголем број на бактерии (bacillus) беше пронајден во паштета од говедско месо (4,16 log CFU / g), а најниска во свинско месо (3,79 log CFU / g). Најниски сензорни оценки беа дадени на свинско паштети и највисоки примероци на паштети со зеленчук.

Евалуација на трудот бр 17 (ред. бр. 89)

13. Marjanova Jovanov, Tamara and **Sofijanova, Elenica** and Davcev, Ljupco and Temjanovski, Riste and Mitev, Goran (2017) Make it happen: business steps for competitive market positioning of SMEs in developing economy. In: 22nd EBES Conference, 24-26 May 2017, Rome, Italy.

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17863

Овој научен труд има за цел да ги претстави некои од основните деловни чекори што можат да ги следат МСП во транзиционата економија во процесот на конкурентно позиционирање на пазарот. Главната цел е да се демонстрира дека практиката на одредени деловни активности, како што е развојот на повисоки нивоа на пазарна ориентација, спроведување на истражување на пазарот, менаџмент маркетинг стратегија и стратешко планирање, може да доведе до подобро позиционирање на пазарот во однос на конкурентите и исто така позитивно да влијае на профитабилноста на една компанија.

Податоците се собираат преку прашалници и последователни интервјуа меѓу македонските претприемачи и анализата, базирана на параметрични статистики, се врши во IBM SPSS19. Резултатите покажуваат дека анализираните деловни активности имаат позитивен исход за компаниите во однос на конкурентското позиционирање, бидејќи тие водат кон проактивен пристап и навремена реакција на потребите на потрошувачите, трендовите на пазарот, акциите на конкурентите, внатрешната размена на информации. Некои од овие активности се покажаа како позитивно корелирани со профитабилноста.

Од друга страна, малите и средните претпријатија во економијата во развој се бавни во приспособувањето кон промените на пазарот, главно веруваат дека надворешните фактори на влијание се главната причина за ограничен успех и имаат високо селективен пристап кон маркетинг активностите, кои сегашната имплементација е на ниско ниво средно ниво. Авторите наведуваат дека е од големо значење за малите и средните претпријатија во развојот на економијата да бидат поотворени за развој на свеж начин на размислување што ќе им овозможи да транзит од производ или комерцијална деловна ориентација кон пазарна ориентација и подобра деловна анализа и планирање.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Стручно-апликативната дејност на кандидатката д-р Еленица Софијанова се состои во:

- издавање на трудови во стручни (научно-популарни) списанија;
- издавање на трудови во зборници од стручни собири и активно учество во нивна презентација;
- учество во проекти (од областа во која се бира);
- учество во факултетски комисии.

Д-р Еленица Софијанова учествува активно во реализација на *научни проекти*:

1. Kuzelov, Aco and Andronikov, Darko and **Sofijanova, Elenica** and Taskov, Nako and Naseva, Dijana and Saneva, Dusica and Kletnikoski, Petar (2014) „Влијанието на екстрактите врз трајноста наразлични видови мелени меса и колбаси“ (The influence of extracts on the durability of different ground meats and sausages)

http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/9888

Според Правилникот од Агенција за храна и ветеринарство, објавен во „Службен весник на РМ“ број 63, 2013 година, продажбата и економскиот бенефит на мелено месо

во малопродажните објекти може да се врши само како претходно пакувано во соодветна амбалажа.

Во овој проект, за прв пат ќе биде извршено примена на различни екстракти од растително потекло – босилок, мускатен цвет и лук со цел продолжување на рокот на траење на колбасите, меленото месо и обликуваните производи од него (добиено од различни видови животни). Истовремено ќе се изврши и утврдување на микробиолошкиот статус на колбасите, меленото месо и производите од него во различни временски периоди. Ќе се утврди вкупен број на бактерии, Salmonella, Escherichia coli. Производите ќе бидат пакувани во стандардно вакуумско пакување (кое ќе ни послужи како контролна проба) и модифицирана атмосфера (МАП) каде што ќе се тестираат различни комбинации на гасови повторно за продолжување на рокот на траење. Исправноста на месото ќе се утврдува преку хемиски анализи – pH вредност, одредување на киселински степен и пероксиден број и сензорна анализа (боја, мирис, конзистенција) во различни временски периоди.

Истовремено би ги утврдиле разликите помеѓу стандардното пакување во вакуум и т.н. МАП. За таа цел ќе се реализираат следниве задачи како дел од едно систематско истражување кое ќе придонесе за успешно спроведување на предложениот двогодишен проект.

1. Колење и примарна обработка на различни видови добиток за колење од овчеполскиот регион;
2. Класифицирање и категоризација на месото;
3. Мелење на месото;
4. Производство на производи од обликувано мелено месо и колбаси;
5. Аплицирање на екстрактите од босилок, мускатен цвет и лук во колбасите и производите од обликувано мелено месо;
6. Стандардно вакуум пакување на производите;
7. Вакуумирање на производите во МАП;
8. Мерење на растот на економските параметри во континуитет;
9. Испитување на pH вредноста на колбасите, меленото месо и производите добиени од обликувано мелено месо;
10. Испитување на пероксиден број и киселински степен;
11. Испитување на микробиолошката слика на меленото месо и производите добиени од обликувано мелено месо;
12. Сензорна, статистичка и компаративна анализа;
13. Презентирање на резултатите.

Резултатите најпрво ќе бидат обработени со дескриптивна статистика. Биваријантна статистика ќе биде користена за одредување на корелацијата, а дополнително ќе биде користена и мултиваријантна анализа, како и Анализа на варијанса (ANOVA). Целта на овој проект е испитување на антиоксидативното влијание, микробиолошкиот статус, хемиските и сензорните карактеристики на различните производи од месо во вакуум пакување и МАП.

2. **Sofijanova, Elenica** and Temjanovski, Riste and Marjanova Jovanov, Tamara and Davcev, Ljupco (2015) *Јакнење на деловните капацитети на жените претприемачи во Република Македонија, како земја во развој / Strengthening (of) the capacity of women entrepreneurs in Republic of Macedonia, as a developing country.* [Project]

Јакнење на деловните капацитети на жените претприемачи во Република Македонија, како земја во развој– проект на УГД

http://eprints.ugd.edu.mk/12766/

Во овој проект фокусот на истражувањето е насочен кон деловните капацитети, анализа на менаџерските и лидерски способности, стратегиското планирање, како и маркетинг и финансиските способности на жените претприемачи. Имплементацијата на сите овие фактори во работењето на претпријатијата се поставуваат како еден од клучните фактори за развој на конкурентност, но и на економијата во нашата држава во целина. Како основен метод ќе се користи методот на истражување, со комбинација на квантитативно и квалитативно истражување.

Како техника на истражување ќе се примени комбинација од: лично, полу-структурирано интервју, по кое ќе следи испитување преку структуриран анкетен прашалник, follow-up, т.е. следбено интервју и анализа на фокус група, за длабински увид во проблематиката на истражување. Како основа на статистичката анализа ќе биде параметарска статистика, преку поставените номинални, ординални и интервални мерни скали за оценка на анализираните појави, односно анализирање на нумерички податоци. Според видот, истражувањето ќе биде апликативно (оригинално примарно истражување кое ќе резултира во сознанија наменети за нивна практична примена во бизнис секторот, со цел за подобрување на деловните капацитети на жените претприемачи) и експериментално (систематски приод кон креирање на нови и подобрени бизнис процеси, модели и системи за мали и средни претпријатија, врз основа на добиеното знаење) истражување.

Женското претприемништво се назначува како нова движечка сила за раст и развој на економиите во земјите во развој што ќе донесе просперитет и благосостојба во овие земји. Голем број на заинтересирани страни укажуваат на женското претприемништво како важен „неискористен извор" на економскиот раст и развој. Светскиот економски форум го идентификуваше женското претприемништвокако „чекор напред" за економскиот раст и развој на нивната годишна средба во 2012 (СЕФ, 2012). Други релевантни фактори зборуваат за жените претприемачи како „ново движење нажените". Тие наведуваат: „заборавете на економската помош во земјите во развој, фокусирајте се на инвестиции во жените претприемачикакоклучни двигателина растот и развојот во овие земји" (Форбс, 2011).

Растот на бројот на жените претприемачиво земјите во развој го привлече вниманието на академските кругови и развојниот сектор. Донатори, меѓународни јавни институции, националните и локалните власти, невладини организации, приватни компании, добротворни организации и бизнис асоцијации иницираат програми на глобално ниво за промовирање и развој на женското претприемништво. Тие иницираат програми за градење на капацитетите на претприемачки вештини, зајакнување на мрежите на здружување кај женското претприемништво, обуки за начин на обезбедување финансии или иницираат имплементација на политики кои овозможуваат раст на бизнисите на жените претприемачи. Сите тие тврдат дека женското претприемништво е од суштинско значење за растот на земјите во развој. Поддршка на жените претприемачи е од суштинско значење за да се стимулира растот во една земја, бидејќи претприемачки потенцијал на жените сè уште не е целосно искористен.

3. Sofijanova, Elenica and Serafimovikj, Gordana and Badarovski, Todor and Mitev, Goran and Minovski, Srgan and Minovski, Danilo and Pacukov, Boban (2017) Поседување на компјутерски вештини – клуч за позитивна перцепција на корпоративниот идентитет„. (Owning computer skills – keys for positive perception of corporate identity) [Project] (In Press) http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/19030

Примарна цел на секоја компанија е да го креира својот корпоративен идентитет уште од самиот почеток, а тоа значи да ја создаде препознатливоста создавајќи севкупен имиџ во очите на публиката како што се клиенти, вработени и партнери. На тој начин компанијата покажува дека има професионални односи и дека својот идентитет го наметнува со цел да биде попрепознатлива на пазарите на коишто настапува.

Корпоративниот идентитет е ефективна стратегиска алатка и значаен извор на одржлива конкурентска предност, од која произлегуваат многу бенефити за организацијата. Менаџерите за човечки ресурси за да го креираат и успешно управуваат со корпоративниот идентитет треба да бидат способни да ги идентификуваат клучните вештини на вработените и да се насочат кон унапредување на истите. Покрај тоа особено е значајно организациите да посветат внимание на потребите на клиентите. Од суштинска важност е да се создадат програми за обука со цел да се развијат потребните вештини за продлабочување на знаењата на вработени, а со тоа и унапредат на односите со клиентите. Ставовите, однесувањата како и компетенциите на вработените играат клучна улога во постигнување на високо ниво на задоволство на клиентите. Посебно внимание треба да се посвети на аспекти кои се дел на идентитетот на корпорацијата (фокус на вработен-клиент, корпоративен визуелен идентитет, конзистентен комуникација и иницијативи со човечките

ресурси). Ова ќе ја поттикне врската помеѓу вработените и организацијата ќе се зголемат нивните перформанси. Сето ова ќе значи и дефинирање на специфични маркетинг алатки за комуникација (рекламирање, односи со јавноста), како и информации кои се однесуваат на брендот и компанијата.

Досегашните истражувања укажуваат на фактот дека менаџирањето со корпоративниот идентитет ја поттикнува посветеноста на вработените кон организацијата. Тие ја нагласуваат важноста на степенот на посветеност на вработените како клучен двигател за успех, како за брендот, така и за организацијата. Поседувањето на компјутерски вештини е клуч за позитивна перцепција на корпоративниот идентитет.

Значајноста на оваа појава во автомобилската индустрија ги иницираше целите на овој научноистражувачки проект:

– Да се идентификува нивото на информатички компетенции на вработените;
– Да се спроведат обуки за надградување на компјутерските вештини на вработените на различни организациски нивоа;
– Да се констатираат промените после направените обуки на надградување на компјутерските вештини на вработените;
– Да се утврди влијанието на надградување на компјутерските вештини на вработените врз позитивната перцепција на корпоративниот идентитет;
– Да се утврди потребата од користење на онлајн платформи за учење;
– Да се обезбеди можност за пристап до обука 24/7 на секој уред од било каде со интернет конекција;
– Да се сфати важноста на самообразованието преку инвестирање во онлајн тренинг програми.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на претходно изнесените биографски податоци и елаборираните информации за наставно-образовната и научноистражувачка активност на пријавената кандидатка за избор на еден наставник во сите звања во наставно-научната област менаџмент во аграрот на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, Република Македонија, Комисијата со задоволство констатира дека проф. д-р Еленица Софијанова во целост ги исполнува барањата на Конкурсот.

Оценувајќи ги постигнатите резултати во текот на образованието и досегашното работно искуство на кандидатката, Комисијата го констатира следново:

1.Кандидатката проф. д-р Еленица Софијанова има одбрането докторска дисертација од областа на менаџментот, која соодветствува на областа за која е распишан Конкурсот за избор на еден наставник во сите звања;

2. Кандидатката по изборот во звање вонреден професор на Земјоделски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Одлука бр.1802-443/4 од 16.10.2013), потоа со Одлука бр. 0503-113/9 од 1.10.2014 година е распоредена на работно место универзитетски вонреден професор на Економски факултет. Во тој период има покажано голема активност на полето на наставно-образовна (НО), научноистражувачка (НИ), стручно-апликативна и организациско-развојна дејност (СА+ОР), при што може да се констатира дека ги исполнува законските основи и предвидените услови според Конкурсот за избор на еден наставник во сите звања од областа менаџмент во аграр.

3. Од списокот на објавените научноистражувачки и стручни трудови и нивната содржина, Комисијата утврди дека кандидатката проф. д-р Еленица Софијанова има објавено голем број трудови од областа на менаџмент во аграр во релевантни домашни и меѓународни научни публикации и мошне активно работи на истражувања од оваа област.

4. Преку досегашната работа и повеќегодишното искуство во академската област, како предметен наставник, кандидатката проф. д-р Еленица Софијанова се издвојува и докажува со стручност, академска зрелост и сериозен пристап во работењето во академската средина.

5. Стручно-апликативната надоградба на кандидатот, докажана со приложените сертификати стекнати со присуство на многубројните научни конференции и стручни настани, несомнено покажуваат дека се работи за кандидатката која може да даде посебен придонес, како во унапредување на академската професија, така и во пренесување на стекнатите практични знаења на студентите.

Врз основа на изнесеното во извештајот, а во согласност со Законот за високо образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, Рецензентската комисија заклучи дека кандидатката проф. д-р Еленица Софијанова во целост ги исполнува законските основи и предвидените услови според Конкурсот за избор на еден наставник во сите звања од областа менаџмент во аграр**.**

Оттаму, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, да го усвои нашиот предлог и Предлог-одлуката да ја достави до Универзитетскиот сенат на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип за кандидатката **проф. д-р Еленица Софијанова да се избере за наставник во звање редовен професор за наставно-научната област менаџмент во аграр.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Трајко Мицески, редовен професор, претседател, с.р.
Д-р Драги Димитриевски, редовен професор, член, с.р.
Д-р Трајан Дојчиновски, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ
(Д-р Еленица Софијанова, период 2013 - 2018)

Ред. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	Вкупно
1.	Избор во звање вонреден професор		40			40
	ВКУПНО (НО)					**40**
Ред. бр.	**Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности**	**Поени**				
		Во земјава		**Во странство**		
		број	**поени**	**број**	**поени**	Вкупно
1	Монографија или научна книга http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6951 http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6950http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/6763http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18236http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20013	5	10			50
2	Дел од монографија или научна книга					
3	Научен труд објавен во списание со ИФ (прв автор, втор автор, останати автори) ред.бр. 47, 52, 57			3	5	15
4	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) ред.бр. 29, 30, 32, 36, 37, 40, 43,48, 53, 56, 59 - во странство Ред.бр. 31, 33, 39, 44, 45, 46, 49, 54, 55 – во земјава	9	6	11	6	56 + 66 = 122
5	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир во земјава: ред.бр. 34, 35, 38, 42, 58, 90, 91 во странство: ред.бр. 41, 51, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89	7	2	17	3	14 + 51 = 65
6	Пленарно предавање на научен собир, музички настап на официјален концерт, учество на ликовна изложба					
7	Секциско предавање на научен собир, музички настап на официјален концерт					
8	Одржано предавање по покана од научна институција, музички настап на официјален концерт					
9	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјата и во странство			2	1,5	3
10	Одбранета докторска дисертација					
11	Одбранет магистерски труд					
12	Раководител на научен проект	2	4			8

13	Учесник во научен проект (максимум во три проекти)	1	2			2
14	Уредник на научно списание (СЦИ/ЦА/останати)					
15	Член на уредувачки одбор на научно списание (СЦИ/ЦА/ останати)					
16	Уредник на зборник на трудови	1	1			1
17	Уредник на зборник на трудови од научен собир					
18	Претседател на организационен или научен одбор на научен собир, фестивал					
19	Член на организационен или научен одбор на научен собир, фестивал	1	1			1
20	Основач на научна лабораторија					
21	Награди-признанија за научни/уметнички постигнувања, сценско- музички награди					
22	Студиски престој во странство					
23	Рецензент на научен труд (СЦИ/ЦА/останати)	1	1			1
24	Самостојно ликовно претставување (ликовна изложба)					
25	Учество во ликовна колонија/симпозиум со ликовно дело					
26	Монументално ликовно дело					
	ВКУПНО (НИ)					**268**
Ред. бр.	**Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност**	**Поени**				
		Во земјава		**Во странство**		
		број	**поени**	**број**	**поени**	Вкупно
1	Книга					
2	Поглавје од книга					
3	Речник					
4	Стручна монографија					
5	Труд во стручно (научно-популарно) списание					
6	Труд објавен во зборник од трудови на стручен собир					
7	Пленарно предавање на стручен собир					
8	Учество на стручен собир со реферат (постер/усно)					
9	Уредник на стручно списание					
10	Член на уредувачки одбор на стручно списание					
11	Уредник на зборник на трудови од стручен собир					
12	Председател на организационен или програмски одбор на стручен собир					
13	Учесник во научен проект (максимум во три проекти)	3	5			15
14	Прифатени иновации, патент					
15	Техничко унапредување					

16	Изработен и рецензиран програмски пакет					
17	Елаборати и експертизи					
18	Изготвување на извештаи од анализи					
19	Стручни награди и признанија					
20	Ректор					
21	Проректор					
22	Претседател на универзитетски или владини тела					
23	Декан					
24	Продекан					
25	Шеф на институт					
26	Раководител на завод					
27	Член на универзитетски или владини тела	1 x 5				5
28	Член на факултетски орган, комисија	6 x 2				12
29	Член на институтски орган, комисија					
30	Класен раководител, согласно Кредит трансфер системот - ЕКТС (за четири години)	2 x 4				8
	ВКУПНО (САОР)					**40**
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					**348**